

Opinió Text: **Maria Bohigas**

Quim Monzó recolzat a la barra del bar estil anys 80 recreat a l'exposició sobre la seva obra i figura

INTERFERÈNCIES

Aquell dijous em venia de gust acabar el dia amb una estampa barcelonina i vaig anar al capdavant de la Rambla a veure el vernissatge de l'exposició *Quim Monzó*. El tot *Barcelona* arraiat contra els vidres de la primera planta donava bo de veure; vaig esperar que baixessin per fer el recorregut a què ens convida Julià Guillamon a través de gairebé quaranta anys d'una obra nascuda en la contracultura dels anys 70. L'exposició és sumptuosa i ben interessant per a qui no hagi viscut l'època. Jo no tenia cap idea dels articles i dibuixos satírics de Monzó a la revista *Canigó*, ni dels seus treballs com a dissenyador de cinema: vaig arribar a Barcelona poc abans dels Jocs Olímpics, quan Monzó ja era un semidéu i la contracultura, entre altres moltes coses, havia perdut pistonada.

Aquell dijous, la riuada de gent m'empenyia d'un panell de retrats de l'artista amb bigoti cap a una bateria de culs femenins, d'una paret rosa-que-l'amor-s'hi-posa (la que suporta fotos de la Guerra a Vietnam) cap a un corredor verd maragda (on l'artista amb bigoti s'ha trasmutat en un seductor voltat de copes), d'un bar reconstituït cap a una galeria de miralls (on el públic es veu reflectit sobre una citació de Voltaire que li diu: "Si aquest és el millor dels mons possibles, com deuen ser els altres, doncs?"), fins a desembocar en una rotonda coberta d'enormes fotografies de l'autor tal com el coneixem ara, els cabells grisos, la cara plena, la mirada com sempre intel·ligent i amb esquitxos de sorna. L'estil de Julià Guillamon -artífex de les exposicions sobre els escriptors catalans

exiliats ran de la Guerra Civil- és ben perceptible en aquesta nova mostra, que efectivament *mostra* sense dir gaire la cosa: si allà un parell de petits mapes de Santiago plasmaven l'ascensió social dels nostres literats a Xile (en pocs anys els llocs de residència passaren del centre populós als barris alts), aquí les ampliacions d'articles que Monzó ha publicat a la premsa revelen un canvi no sols en el context polític sinó en la llengua dominant d'expressió, i les imatges graven com la procacitat, ahir bar-

Monzó i Centelles, dues mostres ben diferents

rina contra l'autoritarisme, esdevé progressivament una jeia. La darrera visió que em vaig endur d'aquella festa gràfica, abans que la corrua de gent m'empenyés cap a la sortida, era la d'un Monzó de mida natural vestit amb gavardina i llepant l'entrecoix d'una senyora reproduïda en un cartell. Surto i... de cop i volta em trobo entre els filats del camp de concentració de Bram.

La sala, aquí, és petita i migrada. Un enfustat a terra i un parell de taules bastes malden per "donar l'època" entre una seixantena de fotos de format poc més gran que el d'una pàgina de llibre -si hi enganxeu el nas, veureu presos, barraques i gendar-

mes-. Un únic text d'acompanyament situa el que s'exposa: és una cronologia sumària de la vida d'Agustí Centelles, on se'ns diu sense entrar en detalls que va ser el cap del gabinet fotogràfic del Servei d'Investigació Militar. Damunt les taules, dos àlbums fotogràfics donen la idea del que no podeu veure a les parets d'aquest mostrari: la *Maleta del fotògraf Centelles*, les *vides d'un fotògraf*. No hi busqueu cap dels volums que, escrits per tants altres que ho van viure o per historiadors, puguin enriquir el coneixement que tenim d'aquesta *contracultura* que van ser els camps de concentració en una societat democràtica com era França.

A l'Arts Santa Mònica, algú ha considerat que els camps de la platja congeniaven tan bé amb la *moguda* barcelonina que calia exposar-los paret contra paret. L'efecte és *trencador*, com diuen els que gasten compliments artístics. Jo en vaig sortir estabornida. I no pas només per la violència del contrast entre dos moments històrics, sinó pel cinisme del contrast entre dues exposicions: fins i tot convertits en objectes culturals, els pollosos són els pollosos i els triomfadors triomfen. Al carrer, la porta automàtica del centre em deia en fines lletres de disseny: *Arts Santa Mònica, arts, ciència, pensament, comunicació*. Comunicació, sí, sobretot; no podia evitar de pensar en aquells llibres parlants que eren les catedrals, plenes d'estàtues i retaulles que afiguraven l'inaccessible verb. Me'n vaig tornar cap a casa amb la sensació que l'aparell cultural ens tracta massa sovint com una colla d'analfabets incapaçs de comprendre la complexitat que ens envolta. I vaig pensar que el títol que més esqueia a l'experiència que acabava de viure era aquest: *La santa espina de Quim Monzó*.*

'In memoriam'

Text: **Josep Daniel Climent**

En record d'Enric Valor

El 13 de gener del 2000 ens deixava, als 88 anys, Enric Valor. Al llarg de la seua vida s'havia guanyat el respecte i la veneració de milers de catalanoparlants per la immensa tasca gramatical i literària que va dur a terme. Des de les primeres lliçons publicades a *El Tio Cuc* d'Alacant el 1934, les classes de valencià a Lo

Rat Penat i l'aparició de les primeres rondalles en la dècada dels 50, la publicació de les primeres obres gramaticals als anys 60 i l'edició de les seues novel·les a partir del 1980, Enric Valor ha treballat com ningú per la consolidació i la divulgació de la llengua catalana entre els valencians. El resultat ha estat la confecció d'uns utilíssims manuals didàctics com ara *Millorem el llenguatge*, *Curs mitjà de gramàtica catalana* i *La flexió verbal*, i la publicació d'una sòlida obra literària, *Sense la terra promesa* (1980), *Temps de batuda* (1983) i *Enllà de l'horitzó* (1991), que el situen entre els més significatius narradors de la literatura catalana del segle XX.

Per altra banda, Enric Valor sempre demostrà una decidida actitud cívica en defensa de l'ús social del valencià, tal com ho demostren els centenars d'articles sobre llengua que va publicar entre el 1962 i el 1965 al periòdic *Jornada* de València, la fundació i direcció de la revista *Gorg* el 1973, que finalment fou prohibida per les autoritats franquistes, i el suport que sempre oferí als moviments més actius en defensa de l'ensenyament del i en valencià, com ara Escola Valenciana - Federació d'Associacions per la llengua.

Per tot açò, i com que es produeix la circumstància que el 2010 celebrem el desè aniversari de la seua desaparició i el 2011 commemorarem el centenari del seu naixement, hem de ser capaços tant de divulgar la seua obra literària i lingüística, com d'expressar el nostre agraïment a qui tant va fer per l'ensenyament del valencià, per la conservació del vocabulari propi dels valencians i per enfortir l'aportació valenciana al conjunt de la llengua catalana.

Hi ha institucions que han d'estar especialment compromeses en aquesta tasca, com ara l'Acadèmia Valenciana de la Llengua, que ja ha anunciat el seu nomenament com a Escriptor de l'Any 2010, i l'Institut d'Estudis Catalans, institució de la qual fou membre corresponent des del 1986. Però no únicament han de ser entitats oficials les que s'impliquen a recordar i vindicar l'obra i la figura d'Enric Valor. La societat civil de tots els països catalanoparlants té un especial deute amb l'escriptor i gramàtic castallut, atès que ha estat la principal beneficiària del seu treball. És hora, per tant, d'anar per feina!*

CRISTINA CALDRER